

Alapfogalmak a Diszkrét matematika II. tárgyból

(*C szakirány, 2014*)

A számonkérés során ezeknek a definícióknak, tételkimondásoknak az alapos megértését is számon kérjük. A példakérdések minták, nem szó szerint ezeket tesszük fel a vizsgán.

1. Gráfok

Gráfábrázolások. (Adjacenciamátrix, incidenciamátrix, éllista felsorolásával, illeszkedési relációval.) Példa:

Írja fele egy 4 csúcsú teljes gráf adjacenciamátrixát.

Hurokél, párhuzamos él, egyszerű gráf. Példa:

Definiálja az egyszerű gráf fogalmát.

Nyílt, illetve zárt séta, vonal. Út, kör. Példa:

Egy konkrét gráfban adjon meg két sétát adott két csúcs között, melyek közül az egyik út.

Fokszám, fokszámok összegére vonatkozó állítás. Példa:

Van-e olyan gráf, melyben a fokszámok összege 15? Miért?

Részgráf. Példa:

Definiálja a részgráf fogalmát.

Konkrét gráfok és gráftípusok ismerete. (Teljes, páros, teljes páros, Petersen-gráf.)

Példa: Rajzolja fel a Petersen-gráfot és egy teljes páros gráfot 5, illetve 4 elemű csúcsosztályokkal.

Fa, illetve feszítőfa fogalma. Példa:

Adja meg egy adott gráf két különböző feszítőfáját.

Fák jellemzése ekvivalens tulajdonsággal. Példa:

Igaz-e, hogy minden véges körmentes gráf fa? Miért?

Euler-vonal és létezésének feltétele. Példa:

Van-e Euler-vonal a Petersen-gráfban? Miért?

Hamilton-kör, Hamilton-út. Példa:

Definiálja a Hamilton-kör fogalmát. Adjon meg egy-egy gráfot, melyben nincs, illetve van Hamilton-kör.

Irányított séta, vonal, út, kör. Példa:

Adjon meg egy olyan irányított gráfot, mely tartalmaz kört, de irányított kört nem.

Összefüggőség, erős összefüggőség, komponens, erős komponens. Példa:

Adjon meg két olyan gráfot, melyek összefüggőek, de nem erősen összefüggőek.

2. Polinomok

Polinom, fok, fokszámtétel. Példa:

Mekkora lehet két polinom szorzatának foka? Mondjon példát, amikor éles, illetve amikor nem éles a korlát!

Polinomfüggvény. Példa:

Definiálja a polinomfüggvény fogalmát! Mondjon példát két különböző polinomra, melyek ugyanazt a polinomfüggvényt határozzák meg!

Polinomok maradékos osztása. Példa:

Mondja ki a maradékos osztásra vonatkozó tételt, és ossza el maradékosan az $5x^4 + 8x^3 + 10x^2 + 6x + 7 \in \mathbb{Z}_{13}[x]$ polinomot a $12x^2 + 7x + 1 \in \mathbb{Z}_{13}[x]$ polinommal!

Polinomok legnagyobb közös osztója. Példa:

Definiálja polinomok legnagyobb közös osztóját, és számolja ki az $x^4 + x^2 + x + 1, x^2 + x \in \mathbb{Z}_2[x]$ polinomok legnagyobb közös osztóját!

Horner-elrendezés. Példa:

Ossza el maradékosan az $(i+1)x^3 - ix^2 + x + 1 \in \mathbb{C}[x]$ polinomot az $x+i \in \mathbb{C}[x]$ polinommal a Horner elrendezés segítségével!

Algebrai derivált. Példa:

Ismertesse az algebrai derivált fogalmát, illetve a tulajdonságait leíró tételt! Van-e olyan hatodfokú polinom, melynek a 0 polinom a deriváltja?

Többszörös gyökök. Példa:

Mikor mondjuk, hogy egy elem többszörös gyöke egy polinomnak? Mutasson példát $\mathbb{Z}_3$ fölött olyan polinomra, melynek van többszörös gyöke!

Irreducibilis polinomok. Példa:

Definiálja az irreducibilis polinomok fogalmát! Mutasson példát olyan polinomra, mely irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött, de nem irreducibilis $\mathbb{R}$ fölött!

3. Testek, testbővítések

Kongruencia polinomok körében. Példa:

Mikor mondjuk, hogy $g(x) \equiv h(x) \pmod{f(x)}$ adott $f(x), g(x), h(x) \in R[x]$ esetén? Igaz-e $\mathbb{Z}_5$ fölött az alábbi kongruencia $x^3 + 2x^2 + 1 \stackrel{?}{\equiv} 3x^4 + 2 \pmod{x^2 + x + 2}$?

Véges testek alaptétele. Példa:

Mondja ki a véges testek alaptételét! Van-e 6, 7, illetve 8 elemű test?

Véges testek struktúra tétele. Példa:

Mondja ki a véges testek struktúratételét! Legyen $\mathbb{F}_{25} \cong \mathbb{Z}_5[x]/(x^2 + x + 2)$! Mennyi lesz $25 \cdot x$, illetve x^{25} ?

4. Üzenetkódolás

Betűnkénti kódolás. Példa:

Definiálja a betűnkénti kódolást. Betűnkénti kódolások-e az alábbi $\varphi_1, \varphi_2 : \{a, b, c, d\} \rightarrow \{0, 1\}^+$ leképezések:

$$\begin{aligned}\varphi_1(a) &= 0, & \varphi_1(b) &= 01, & \varphi_1(c) &= 10, & \varphi_1(d) &= 00, \\ \varphi_2(a) &= 1, & \varphi_2(b) &= 01, & \varphi_2(c) &= 001, & \varphi_2(d) &= 0001.\end{aligned}$$

Kódtulajdonságok. Példa:

Definiálja a felbontható, prefix, egyenletes és vesszős kódokat. Az alábbi kódok milyen tulajdonságokkal rendelkeznek:

$$\begin{aligned}\varphi_1(a) &= 0, & \varphi_1(b) &= 10, & \varphi_1(c) &= 10, & \varphi_1(d) &= 110, \\ \varphi_2(a) &= 1, & \varphi_2(b) &= 01, & \varphi_2(c) &= 001, & \varphi_2(d) &= 0001.\end{aligned}$$

Kódfa. Példa:

Definiálja a kódfát! Mi lesz az alábbi kódok fája?

$$\begin{aligned}\varphi_1(a) &= 0, & \varphi_1(b) &= 10, & \varphi_1(c) &= 10, & \varphi_1(d) &= 110, \\ \varphi_2(a) &= 1, & \varphi_2(b) &= 01, & \varphi_2(c) &= 001, & \varphi_2(d) &= 0001.\end{aligned}$$

5. Hibajavító kódolás

t -hibajelző kódok. Példa:

Mikor mondjuk, hogy egy kód t -hibajelző? Hány hibajelző az alábbi négyszeres ismétléses kód: adott $a \in \{0, 1, 2\}$ esetén $a \mapsto (a, a, a, a)$?

Hamming távolság. Példa:

Definiálja a Hamming távolságot, és mondja ki annak tulajdonságait! Mennyi lesz az $(0, 1, 2, 3), (3, 2, 1, 0) \in \{0, 1, 2, 3, 4\}^4$ szavak távolsága?

Kódtávolság. Példa:

Definiálja a kódtávolság fogalmát! Mennyi lesz az alábbi négyszeres ismétléses kód kódtávolsága: adott $a \in \{0, 1, 2\}$ esetén $a \mapsto (a, a, a, a)$?

t -hiba javító kódok. Példa:

Mikor mondjuk, hogy egy kód t -hibajavító? Hány hibajavító az alábbi négyszeres ismétléses kód: adott $a \in \{0, 1, 2\}$ esetén $a \mapsto (a, a, a, a)$?

Lineáris kódok. Példa:

Mikor mondjuk, hogy egy kód lineáris? Lineáris-e az alábbi bináris kódolás:

$$(c_1, c_2) \mapsto (c_1, c_2, c_1 \cdot c_2)?$$

Generátormátrix. Példa:

Definiálja a generátormátrix fogalmát! Adja meg az alábbi lineáris bináris kód generátormátrixát:

$$(c_1, c_2) \mapsto (c_1, c_2, c_1 + c_2, c_1, c_2)!$$

Ellenőrző mátrix. Példa:

Definiálja az ellenőrző mátrix fogalmát! Adja meg az alábbi lineáris bináris kód generátormátrixát:

$$(c_1, c_2) \mapsto (c_1, c_2, c_1 + c_2, c_1, c_2)!$$

Ciklikus kódok. Példa:

Definiálja a ciklikus kódokat! Ciklikus-e a $\{000, 010, 100, 111\}$ kód?

Polinom kódok. Példa:

Mit értünk egy polinomkód generátor-, illetve ellenőrzőpolinomja alatt?

CRC kódok. Példa:

Definiálja a CRC kódokat! Mondjon példát CRC kódra (n, k paraméterek és a generátormatrica megadásával)!

Reed–Solomon-kód. Példa:

Definiálja a Reed–Solomon-kódot!

6. Gazdaságos kódolás

McMillian egyenlőtlenség. Példa:

Mondja ki a McMillian egyenlőtlenség egyenlőtlenségét! Létezik-e olyan bináris felbontható kód, ahol a kódszavak hossza 2, 2, 2, 3, 3, 4?

Átlagos kódhossz. Példa:

Definiálja az átlagos kódhosszt! Mennyi lesz annak a kódnak az átlagos kódhossza, ahol a kódszavak rendre 2, 2, 2, 3, 3, a betűk valószínűségei rendre 0,34, 0,3, 0,22, 0,07, 0,07?

Entrópia. Példa:

Definiálja az entrópia fogalmát! Mennyi lesz annak a forrásnak az entrópiája, ahol a betűk valószínűségei 0,34, 0,3, 0,22, 0,07, 0,07?

Shanonn tételek. Példa:

Mondja ki Shanonn tételeit! Adjon alsó, illetve felső korlátot az optimális kód átlagos kódhosszára, ahol a kódolandó betűk valószínűségei 0,34, 0,3, 0,22, 0,07, 0,07!

Huffman kód. Példa:

Konstruáljon Huffman kódot, ha a kódolandó betűk valószínűségei 0,34, 0,3, 0,22, 0,07, 0,07!